



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

**Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis  
Prædicatorum**

**Nicolaus <Eymericus>**

**Venetiis, 1607**

Ex libro Sexto Decret. glos. super c. Fideli. de summma Trin. & fide Cathol.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13589**

## Prima Pars Directorij

- cum illitteratis.
- 4 An clericis pauperibus sufficiat credere sicut laicis, & in quibus eos non excusat imperitia fidei.
  - 5 An licet clericis iurisprudētiam fidei cognitioni seu Theologiae præferre.
  - 6 Bonum est laicis studia fidei seu Theologiae addiscere, sed non peccat alii scientijs vacando.
  - 7 Fides implicita quando proficit.

**I**RMITER credimus.] De fide teneas, quia quædā est fideli mensura, ad quam quilibet tenetur, & quæ sufficit simplicib. & est forte omnib. laicis, scilicet, qd oportet quæ liber adulterum accedentem ad fidē credere, quia Deus est, & quod est remunerator omnium bonorum. Item oportet omnes alios articulos credere implicite, hoc est credere, verum esse quidquid credit Ecclesia Catholica.

2 Hanc autem mensuram excedere debent prelati Ecclesiarum quicunque curam animarum habent, quia debent scire articulos fidei explicite, & distincte, qui continetur in symbolo, scilicet, Credo in unū Deum, & Quicunque vult. 38. dist. c. 1. & 2. & c. seq. Episcopi enim plus scire debent: quia de eis sci-re debent reddere rationem omni poscenti. 36. dist. cap. qui Ecclesiastici. §. 1. & 38. dist. capi. omnes. non tam dicimus, quod incontinenēt teneantur pre dicti de omnibus respondere, sed prehabita delibera-tione, & etiam si oportuerit, cum consilio aliorum.

3 Non negamus tamen, quin Papa, & alijs superiores prelati possint dispensatiue ex certis causis minus litteratos & minus industriosos in tempora libus sustinere, infra de renun. cap. nisi cuu. §. pro deficitu.

4 De clericis autē inferioribus satis videtur, quod si essent pauperes, qui non possent intendere studio, quia non habent magistros vel expensas, quia oportet eis proprijs manibus querere victum, quod eis sufficiat scire sicut simplicibus laicis, & aliquantulum plus, sicut de sacramento altaris: quia oportet eos credere, quod in sacramento altaris conficitur verum corpus Christi: & hoc ideo, quia circa illud quotidie & continue versantur plus, quam laici. Si autem haberent magistros & expensas ad discen-dū, tunc peccarent, nisi plus proficerent in cognitio-ne disticta fidei, quam laici, debent tamen ab eo, qui imponit eis pænitentiam, de ignorantia vel potius de negligentia sciendi scrutari, & diligenter at-tendant quare in eis, non proficiunt vel properent du-ritiam ingenij, vel quia eos oportuit circa exhibēda necessaria confratribus suis, vel pauperibus, vel bo-spitibus: & idem dicendum est de alijs operibus bo-nis: nam cum non teneantur ad explicitam cognitio-nem articulorum, bene licet clericis illis explicita cognitioni postponere alia opera pietatis.

5 Item etiam ex causa posset illi scientijs pre-ponere † alias scientias, ut si velint addiscere sci-

A iam iuris, ut pauperes in iudicio defendant ne op-primantur, non peccant: tamen credimus, quod non debent ita preponere scientiā cognitioni fidei, quin in ea proficiant, & bene videtur quod semper plus debent intendere circa cognitionem articulorū pre dictorum, quam circa cognitionem iuris, postquam expensas habent ab Ecclesia, nisi in contrarium eos iusta causa moueat.

6 Item videtur quod etiam laici, quibus Deus dare talentū subtilis ingenij, quod melius faciunt, si suū ingenium impendant in cognitione predicatorū: quā uis non videatur quod peccent etiam si eis non intē-dant. Videatur autem eis sufficere, quod talenta sibi credita non abscondant in terra, id est in terrenis, sed bonis operibus infstant.

7 In tantum autem valet implicita fides, ut dicūt quidam, quod si aliquis eam habet, scilicet quod cre-dit, quod Ecclesia credit, † sed falso opinatur ratio-ne naturali motus, quod pater maior, vel prior sit filio, vel quod tres personæ sunt tres res a se inuicē distinctæ, quod non est hereticus, nec peccat, dum modo hunc errorem sum non de fendant; & hoc ipsum credit quia credit Ecclesiam sic credere: & sua opinionem fidei Ecclesiæ supponit: quia licet sic ma-le opinetur, tamen non est illa fides sua, immo fides sua, fides est Ecclesiæ, infra eodem, ca. damnamus. circa finem.

IDEM INNOCENTIVS SVPER  
cap. Damnamus.

- 1 Non licet publicè de fide disputare causa tu-multus & perfidiae.
- 2 Licit quandoq; de fide disputare publice ad refellendos hereticos.

**D**AMNAMVS ergo.] Defen-dere.] hoc enim nullatenus li-cket, immo, quod plus est, nec disputare de fide licet publice turbis coaduanatis causa tu-multus, vel sue perfidie de-fendende. & de sum. trini. & fide Catho. l. pen.

2 Si autem ad cōfusione hereticorum, vel ad veri-tatem clarificandam disputaret aliquis, non crederē malum, ut fecit Silvestris Papa.

GLOSSA IOAN. AND. SVPER  
tit. de summ. trinit. & fide catho.  
in Sexto Decretalium.

**I**DELI] Errorre Grecorum, qui di-cebant Spiritum sanctum procedere à solo patre, extiparto per canones, de quo de consecr. dist. 5. cap. penult. & ultim. adhuc quidam in errore est alios inciderunt, negantes Spiritum sanctum eten-tiliter processisse à patre & filio: alijs dicentibus, quod ab utroque procedebat, non tanquam ex uno principio, sed tamquam ex duobus principijs, & duabus inspirationibus. Gregorius X. in generali concilio Lugdunen. primo ponit confessionem suam, & seq. quam

† Ad hunc  
cum eo  
runt tri  
per sancti  
Thomam  
liberto 1. p  
art. 14.

† De do  
na Inno  
tij hoc lo  
quæ utri  
cōmuni  
vide que  
scribo in  
super q. 7  
ma papa  
rectori.

† Hec in  
lige sicut  
placi in  
in hac pia  
parte, inu  
mentari  
per l. nra  
C. defu. Ti  
ni. & sup  
q. 10.

† De disti  
erroribus  
ea Spiritu  
sanctum  
de Alfonso  
Castrum ill  
s. aduers  
hereses, ut  
bo Deus, h  
resi 10. 11. 12.

# Inquisitorum cum Commentarijs. 23

quam etiam dicit sancta Romana Ecclesia, catholicon patrum, Graecorum doctorum & Latinorum obseruantiam & doctrinam scilicet, quod spiritus sanctus aeternaliter a patre & filio, & tamquam ab uno principio, & unica spiratione procedit: Demum reprobando, dicit omnes, qui premissa negare, vel contrarium afferere presumperint. Secunda ibi, sed quia.

Fideli] supra eod. firmiter. & supra de hereti. dubius. & est simile C. de iis, qui ad ecclesi. confug. I. fideli. & dic fideli quo ad mentem; deuota quo ad exteriorum actus: quasi dicat humili. ad hoc infra de immo. eccl. decet.

Professione] Id est, confessione.

A ETERNALITER] nam est pater generans, filius nascens, spiritus sanctus procedens pariter ab utroque; absque initio semper pariter, ac sine fine supra eod. firmiter. circa principem consec. dist. 3. c. vlt. C. de summa Trinit. in epist. inter claras. Sed opponitur. Trinitas est unum universorum principium. ut supra eod. firmiter. ergo non est ibi aeternus auctor quia aeternum vere sine principio, sine fine. Solu. Est principium principiorum, non principiatum, ut referatur principium ad res creatas, non ad ipsam diuinitatem.

Et filio] confunditur hic error Graecorum dicentium, Spiritum sanctum a solo patre procedere. Monobiazat autem auctoritate Evangelica, Io. 16. ibi. Spiritus sanctus, qui a patre procedit.

Item in symbolo apud eos edito, simpliciter continetur, qui ex patre procedit. Non addimus ut filioque ad idem. C. de summa Trinit. l. 3. vbi dicitur Spiritum sanctum quem ex summo rerum parencie speramus, &c. Sed ad hoc & similia respondeatur, concilium Florentinum quod expressio patris, non excludit filium; immo potius includit: cum ipsorum opera inseparabilia & sint. 28. quæst. 1. sic enim. S. beator. in fine, de conf. dist. 3. cap. vlt. unde cum pater & filius sint haec prima una essentia, substantia, seu natura, ut in predicta parte in communione, & auctoritate, non potest ab uno solo procedere. Nec sumus excommunicati (ut dicebat Graci) addendo in symbolo, filioque: quia illud potius est patrum, & tra declarare, quam addere. Et addo quod non de conf. dist. 5. c. penul. Sed obiectur ad hanc constitutionem, quod sit superflua: ex eo quod hoc idem dist. 6. vel negando, contrarium sentientes.

Dicunt] Nota quod in iis, que sunt de fide catholicæ, & eius articulis necessario tenere debemus dist. 11. & 12. & sequi, quod tenet & sequitur Romana Ecclesia: alias essebim heretici. supra eod. titu. cap. 1. & 2. sed in aliis non habemus necessario sequi, & tenere quod sequitur, nisi sequatur & doceat. 11. dist. 1. nolite. vbi de hoc in glo. docere. 12. dist. c. nouit. 2. 1. dist. c. aliter. de consecr. dist. 4. de trina. in una enim fide nil officit sancta Ecclesia consuetudo diversa, ut ibi.

Firmiter] super eod. firmiter.

Fidelium] De iis, qui sunt foris, nihil ad nos. 11. q. 3. inter verba, versi. si cogito. 2. q. 1. capi. multi. de

A diuor. gaudemus: licet ab eis expediat bonū habere testimonium. ut ibi. & 8. quæst. 1. licet ergo. supra de sacra vñctio. c. vñco. S. exhibendum. 11. q. 3. nō sunt. 12. q. 1. nolo.

Orthodoxorum] id est catholicorum.

Patrum] 15. dist. cap. 1.

Doctorum] quorum est ordo principius in Ecclesia. supra de heret. cum ex iniuncto. S. cum igitur & per doctores, predicatores, & pralatos intelligentias. 43. dist. cap. 1.

Latinorum] ut Augustini, Hieronymi, Ambrosii, & Gregorij. 24. dist. de libellis. 15. dist. sancta, infra de religi. c. 1.

B Graecorum aliquorū, ut Ioannis Chrysostomi, Cyrilli, Athanasi, Didymi, & Ephesini cœciliū patrum. Graci enim contrarium dicunt, ut supra dixi. Vnde die secundum Gulielmum, quod in hoc generali Lugdunensi concilio Graci, quod hic dicitur fuerūt publice professi, & symbolum cum adiectione (filioque) ibi publice cantauerunt de mandato Imperatoris, & Ecclesiæ Graecorum. vñca corde credant. 23. dist. psalmista.

Vera alias posset in melius cœmulari. 35. q. 9. Apostolica & cap. sequenti.

C Ignoriam] quæ cunctorum errorum est mater, ut 38. dist. in tñ. ignorancia. nec in his excusat ignorancia. nam ignorans, ignorabitur, ut ea. dist. 1. qui ead. ad idem 16. q. 1. si cupis. 2. 2. q. 2. in quibus, & ca. sequen.

Præcludere] ut 83. dist. error. supra de spon. inter opera.

Damnamus supra eod. damnamus. & dic, damnamus & reprobamus, id est, reprobando damnamus.

Affirere] supra dixit negare. Quid si quis nec negat, nec affirmit, sed tacens sic consentit & videtur non teneri: quia tacere est præter ista duo. 22. q. 2. ne quis. nra. de regu. iuris qui tacer. & ff. eo. l. qui taceat. Sol. Licet non ex verbis, tamen ex mente iudicatur hereticus. supra de heret. cap. 1. 14. q. 3. c. heresis. & cap. hereticus. & Deus audit in corde: ut 17. q. 1. c. fin. S. si ergo. & cor interrogat. 14. q. 5. si quid. & 15. q. 6. c. 1.

G L O S S A I O A N N I S A N D .  
S U P E R T I T . D E S V M . T R I N .

Et fide Catholica, in Clementinis.

Prima Glossa summat, & dividit.

E **D**E I. catholicæ] Summa huius concilij hoc est. Fateretur cœciliū vñctū Dei filiū in essentia Dei aeternaliter subsistēt, verum corpus humanum assumptissimum de Virgine, & in eo passum & iam mortuum, lancea perforatum: approbat in hoc ordinem, quem tradidit Euangelista Joannes. Secundo reprobatur, & hereticā indicat doctrinam, quæ habet quod substratia animæ rationalis seu intellectuæ, vere et per se humani corporis non sit forma. Tertio afferens cōfitemendum vñctum baptisma sicut vñctum Deum & vñctam fidem, approbat opinionē, quæ habet per illud confer-

B 4 ri etiam